
[2024-19-RE](#)

Causa 2024-19-RE

(Ministeri Fiscal c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 156-2024. Recurs d'empara

Aute del 10 de maig del 2024

BOPA núm. 57, del 22 de maig del 2024

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 21 de març del 2024, pel Ministeri Fiscal, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència de l'1 de març del 2024, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li la resolució esmentada i que retrotregui les actuacions al moment immediatament anterior a la sentència impugnada, per tal que la Sala Penal es pronuncii garantint els drets fonamentals vulnerats;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 31 d'octubre del 2023, el Tribunal de Corts va condemnar el Sr. H com a autor responsable del delictes menor de conducció de vehicle automòbil amb un grau d'alcoholèmia superior a 0,8 g/l de sang, amb la concurrència de circumstància agreujant de reincidència a la pena d'1 mes d'arrest nocturn condicional qualificat a avaluació i/o seguiment a la UCA durant un termini de 4 anys o fins a l'alta mèdica si aquesta es produís abans, amb un termini de suspensió de condemna de 4 anys, 5 mesos de privació del permís de conduir i 500,00 € de multa.

1.2. La representació processal del condemnat va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, l'1 de març del 2024, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència en què acordava estimar aquest recurs, revocar la decisió de la primera instància i, per consegüent, absoldre el Sr. H del delictes de conducció de vehicle automòbil amb un grau d'alcoholèmia superior a 0,8 g/l de sang.

1.3. El 21 de març del 2024, el Ministeri Fiscal va interposar un recurs d'empara contra la sentència de l'1 de març del 2024, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal exposa que la Sala Penal mateixa reconeix que l'entrada en vigor del Decret 147/23 de l'1 de febrer, que regula el control metrològic de determinats instruments de mesura, entre els quals els etilòmetres, ha quedat diferida a l'1 de setembre del 2024. És a dir que, actualment, hi ha una *vacatio legis*.

- Exposar que aquesta pròrroga es deu a la necessitat d'adaptació per tal de poder disposar de les eines informàtiques i de l'utilitatge necessari per poder donar compliment als diferents annexos del Reglament.

- El Ministeri Fiscal considera que la decisió de la Sala Penal no està fonamentada en Dret per dos motius: 1) perquè ha aplicat el Decret 147/23, el qual encara no està en vigor; i, 2) perquè en aquest Decret -annex IX, apèndix IV- s'estableix que els marges d'error màxims tolerats seran aquells establerts per l'Organització Internacional de Metrologia Legal (OIML) en la Recomanació 126.

- Ara bé, la sentència impugnada aplica aquesta mateixa Recomanació, però Andorra no és un país membre de l'OIML, ni les seves recomanacions son vigents a Andorra, ja que no han estat publicades al BOPA, tal com és preceptiu per garantir la seguretat jurídica.

- Addueix que tampoc és un argument jurídic sostenible considerar que França i Espanya, entre molts altres països de l'entorn, siguin membres d'aquesta Organització i que hagin implementat aquesta Recomanació, perquè com és obvi, els compromisos internacionals i la normativa nacional dels països del nostre entorn no vinculen en res el Principat d'Andorra, si aquesta normativa no ha estat transposada i recollida en la nostra legislació nacional, mitjançant la seva publicació al BOPA.

- Així doncs, si bé la selecció del dret aplicable correspon a la jurisdicció ordinària, aquesta selecció ha de fonamentar-se en normes vigents i publicades al BOPA.

- Per aquests motius, considera que s'ha vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, la qual esdevé arbitrària i il·lògica ja que es fonamenta en un Decret que no està vigent i que reenvia a una Recomanació d'una Organització de la qual Andorra no és membre, ni tampoc fa part de la legislació actual.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que anul·li la resolució esmentada i que retrotregui les actuacions al moment immediatament anterior a la sentència impugnada, per tal que la Sala Penal es pronunciï garantint els drets fonamentals vulnerats.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- Entre altres qüestions els recurs d'apel·lació del Sr. H impugnava la validesa de la prova d'alcoholèmia que se li havia practicat, perquè no s'havien respectat totes les garanties legalment previstes, com la pràctica d'una anàlisi de sang.

- En primer lloc, la Sala Penal, destacava que les manifestacions del Sr. H estaven contradites per la conformitat que va mostrar amb el resultat de la prova practicada amb l'etilòmetre de precisió i amb la seva renúncia a la pràctica de l'anàlisi de sang, com s'acreditava en el document que constava en el foli núm. 9, signat per ell mateix.

- Ara bé, reconeixia que un tema diferent era el de la fiabilitat del resultat, no perquè l'aparell estigués defectuós, sinó perquè es poden admetre marges d'errors tècnics que s'han de tenir en compte quan, com en el cas enjudiciat, la condemna se sustentava en la dada objectiva d'aquesta prova.

- Afegia que tot i que la seva entrada en vigor havia quedat diferida a l'1 de setembre del 2024, el Decret 147/23 de l'1 de febrer, regulava el control metrològic de determinats instruments de mesura, entre els quals els etilòmetres.

- Citava la Recomanació 126 de l'OIML (Organització Internacional de Metrologia Legal) relativa als aparells que analitzen l'alcohol a l'alè, que havia de ser implementada pels països membres en la màxima mesura possible. Precísava que França i Espanya, entre molts altres països de l'entorn, eren membres d'aquesta Organització i que havien implementat aquesta Recomanació i afegia que Andorra també havia optat per la seva aplicació amb la finalitat d'harmonitzar la seva normativa

sobre la matèria amb la de la Unió Europea.

- Exposava que aquesta Recomanació del 2021 estableix un error màxim permès, positiu o negatiu, pels límits inferiors a 2 mg/l en aire espirat -equivalent a 4 g/l de sang- de 0,030 mg/l -0,060 g/l de sang- o el 7,5% del valor de referència de concentració, qualsevol que sigui major.

- Atès que si s'aplica al resultat de 0,81 g/l de sang de la prova realitzada a l'apel·lant l'error permès del 7,5% del valor mesurat, la taxa d'alcohol no arriba als 0,80 g/l de sang, ja que 0,81 - 0,060 és igual a 0,75 g/l de sang.

- Per tant, la Sala Penal revoca la sentència del Tribunal de Corts que se sustenta sobre el resultat de la prova d'alcoholèmia, i absolt l'apel·lant del delictes pel qual se l'havia condemnat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El Ministeri Fiscal, segons disposa l'article 93.1 de la Constitució i desplega l'article 1 de la seva Llei reguladora, té com a missió "*vetllar per la defensa i aplicació de l'ordre jurídic i per la independència dels tribunals i de promoure davant d'aquests l'aplicació de la llei per a la salvaguarda dels drets dels ciutadans i la defensa de l'interès general*". En cas de vulneració del dret fonamental a la jurisdicció, el Ministeri Fiscal està legitimat per demanar empara davant el Tribunal Constitucional, de conformitat amb l'article 102 c) de la Constitució. La possibilitat d'interposar recurs d'empara resulta també, segons l'article 87.1 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, del fet d'haver ostentat la condició de part en el procediment resolt per la sentència que impugna. I, l'article 3.11 de la seva Llei reguladora explicita de la mateixa manera la seva possibilitat de constituir-se com a part en els recursos o en els judicis d'empara constitucional. D'altra banda, així ho va reconèixer expressament la sentència d'aquest Tribunal del 13 de juny del 2022 (causa 2022-24-RE). En el cas que ara ens ocupa, el Ministeri Fiscal ha interposat un recurs d'empara contra la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia de l'1 de març del 2024. Ho ha fet contra una resolució recurrible, d'acord amb l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, dins del termini hàbil i en la forma legal establerta als articles 88 i 36 de la mateixa Llei qualificada. En el seu escrit centra la seva impugnació específicament en la vulneració del dret a la jurisdicció en tant que, al seu entendre, la resolució impugnada vulnera el precepte constitucional segons el qual la decisió ha d'estar fonamentada en Dret.

3.2. Aquest Tribunal Constitucional té reiteradament declarat -d'una manera especial en la ja citada sentència dictada en la causa 2022-24-RE- que el dret a la jurisdicció reconegut i proclamat a l'article 10 de la Constitució, es projecta fonamentalment en tres moments processals diferents: a) a l'inici del procediment, instant en què s'ha de garantir complidament el dret d'accés -*caput et fundamentum*- a la jurisdicció; b) durant la tramitació del procediment, que aquest ha de desplegar-se de manera deguda, que ha de ser substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei i que ha de respectar totes les altres exigències com són els drets a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, a una durada raonable i en l'àmbit penal, a la presumpció d'innocència, a ser informat de l'acusació, a no confessar-se culpable, a no declarar en contra d'un mateix i al recurs; i, c) al final del procediment, que ha de concloure en una decisió fonamentada en Dret, de manera que aquesta no resulti il·lògica, arbitrària o absurda. Com s'ha dit en el fonament jurídic anterior, en aquest cas, s'al·lega com a vulnerat només aquest tercer vessant del dret a la jurisdicció.

3.3. En aquesta fase d'admissió a tràmit, és doncs procedent examinar, abans de tot, si la petició del Ministeri Fiscal té suficient contingut constitucional o si la resolució recorreguda presenta una vulneració manifesta d'algun cànon de constitucionalitat. En fer-ho així, el Tribunal adopta, en relació amb la demanda del Ministeri Fiscal, el mateix criteri que segueix en el conjunt dels recursos d'empara, sense donar un tracte preferent, que seria infractor del principi d'igualtat de les parts i de la prohibició de discriminació, a la pretensió del Ministeri Fiscal que és una part singular, una *pars imparialis*, però en definitiva una part processal que intervé en els litigis conforme al principi d'igualtat d'armes. Cal, per consegüent, examinar l'escrit del Ministeri Fiscal i la resolució recorreguda per tal de donar resposta a la sol·licitud de la part demandant i recurrent.

3.4. L'escrit interposant el recurs centra el debat d'una manera clara i precisa. En primer terme, explicita la doctrina d'aquest Tribunal, il·lustrant-la amb nombroses resolucions en el sentit que la cerca, la selecció, el discerniment, la intel·lecció, la interpretació i l'aplicació del dret aplicable corresponen, en principi i sempre que no vulnerin els cànons de constitucionalitat, a la jurisdicció ordinària. Al·lega tres resolucions d'aquest Tribunal en les quals es conté la doctrina que exposa. No obstant això, en totes elles, l'aplicació de la doctrina porta a conclusions diferents d'aquelles que pretén el recurs. En efecte, els autes dictats en les causes 2019-26-RE i 2019-39-RE inadmeten a tràmit el recurs. I la sentència de la causa 2018-60-RE el desestima. En segon lloc, ressenya el cànon de constitucionalitat en matèria del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, exposat a la sentència de la causa 2013-13-RE (no la causa 2023-12-RE, com per un error tipogràfic fàcilment subsanable consta en la demanda) i ja esbossat en la sentència de la causa 2018-60-RE. En ella efectivament s'estima el recurs d'empara per considerar que la resolució obtinguda no estava fonamentada en Dret, però es tracta d'un afer que no té gaire relació amb aquell que constitueix l'objecte d'aquesta causa.

3.5. En estreta síntesi, l'argumentació del Ministeri Fiscal com a part recurrent parteix d'atribuir a la resolució recorreguda de la Sala Penal dues infraccions: a) que "*ha seleccionat i aplicat el Decret 147/23 que no està vigent*"; i, b) que aplica la Recomanació 126 de l'Organització Internacional de la Metrologia Legal (OIML) que tampoc està vigent a Andorra. El Tribunal de Corts havia condemnat a l'encausat per un delictes menor de conducció de vehicle automòbil amb un grau d'alcoholèmia superior a 0,8 g/l de sang, previst i penat a l'article 268.1 del Codi penal, mentre que la Sala Penal, després de desestimar altres motius del recurs, va estimar en el fons l'apel·lació formulada per la representació processal del condemnat, va revocar la sentència d'instància i el va absoldre.

3.6. Constitueix una doctrina plenament consolidada, no només a Andorra, sinó també en altres països del nostre entorn jurídic i cultural, que en analitzar les resolucions judicials s'ha de distingir entre allò que integra la seva *ratio decidendi* i aquelles altres expressions que es poden contenir amb el caràcter d'*obiter dicta*. I una lectura serena de la sentència impugnada davant d'aquest Tribunal porta a la conclusió que en cap cas es declara l'aplicació taxativa, al nostre país i en el moment dels fets enjudiciats, del Decret 147/23, ni de la recomanació de l'OIML. La raó decisòria de l'absolució rau en el fet de no haver quedat degudament acreditada amb proves suficients la conducció sota els efectes de begudes alcohòliques. I d'altra banda, que el fet provat segons el qual en el moment de practicar-se el test d'alcoholèmia l'etilòmetre indiqués un resultat positiu del 0,81 g/l de sang no resultava determinant de la condemna, atès el marge d'error d'aquest tipus d'instruments metrològics, reconegut com a concepte estrictament tècnic, tant al Decret com a la Recomanació. En els propis termes de la sentència: "*La condemna del recurrent es sustenta exclusivament en el resultat de la prova d'alcoholèmia i com no ha resultat acreditat amb la necessària certesa que superés els 0,80 grams per litre de sang, s'ha de revocar la sentència i absoldre al recurrent del delictes pel qual ha estat condemnat*". És a dir que la Sala, valorant conforme a les regles de la sana crítica les proves que resulten de les actuacions, considera que no concorre el supòsit delictiu que

dona lloc a la pena. I aquest raonament és perfectament lògic i raonable i no pot ser titllat ni d'arbitrari, ni d'injust. Altres consideracions sobre el Decret i la Recomanació no constitueixen causa de la decisió, sinó elements que coadjuven al raonament valoratiu de la certesa del resultat de la prova.

3.7. Encara més. El tipus penal no fa cap referència a la forma de mesurar el grau d'alcoholisme que determina la comissió del delictes previst i penat a l'article 268.1 del Codi penal. Així és possible que una anàlisi de sang immediatament posterior al mesurament per etilòmetre acrediti l'error en el seu resultat. La funció de l'òrgan judicial no és aplicar de manera inexorable i rígida el resultat del sistema tècnic de detecció alcohòlica. Per aquesta finalitat serien suficients els sistemes experts i vinculats a la intel·ligència artificial. La seva comesa és arribar a la convicció de la comissió del delictes, més enllà de tot dubte raonable -*beyond a reasonable doubt* (b.a.r.d.) en la ja estesa terminologia anglesa. Així ho va declarar aquest Tribunal en la seva sentència del 17 d'abril del 2023 (causa 2022-69-RE). En el nostre tradicional ordenament jurídic aquest principi s'encarna en l'expressió *in dubio pro reo*. I si, com resulta de la sentència recorreguda, la Sala Penal va tenir dubtes sobre si el resultat del mesurament del grau d'alcohol en la sang de l'encausat era correcte, no pot considerar-se que la seva decisió absolutòria vulneri el dret a la jurisdicció.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2024-19-RE interposat pel Ministeri Fiscal contra la sentència de l'1 de març del 2024, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute al Ministeri Fiscal, a la presidenta del Tribunal de Corts i al president del Tribunal Superior de Justícia.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 10 de maig del 2024.

Jean-Yves Caultet Joan Manel Abril Campoy

President Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat Magistrat